

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gl. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XX.

V Ljubljani 20. mal. travna 1867.

List 12.

CVETLIČNIK.

Ura rešenja.

Glej duša! — ura bliža se rešenja,
Tvoj Jezus je povzdignjen na višavo,
Mertvaški pót obliče Mu kervavo
Oblija že, — umirati začenja. —

Končal je pot prebritkega terpljenja,
Pogleda milo, — nagne sveto glavo,
Zroči Očetu dušo — za-te v spravo,
In umerje — neskončni Bog življenja!

Naravo celo, groza, tma zakrije,
Se zemlja stresa, trinog poln trepeta
Pod križem stert, peklenski zmaj, se vije;

Al tebe pa presveta Kri omije,
Iz zgolj ljubezni, duša; si oteta —
Rešenja ura čuj! — zdaj tebi bije. —

Radoslav.

Sveti Križ.

O križ mogočni, les presveti,
Skrivnost nebeška, božji dar!
Osveto spolnil si na sveti,
Odrešil spon si grešno stvar.

Adama breme je slonelo
Težko na dedih nja rodu;
Propada že ko listje velo
Prehudi zimi — satanu.

Zgubljena ovca se potika
Med ternjem, kačjim zarodam;
Kak žeja jo, k studencu mika;
Pa v tmi brez vodja ne vé kam!

Al zima neha, tema mine,
Krepčá, oživlja se vsa stvar,
Ko solnce gorko ji z višine
Poslalo je naj lepši žar.

In v žaru, glej, kak križ se sveti
Na Golgato goró vsajen;
Bog sam ima na njem umreti
Za greh, od Adama storjen.

Čuj, svet nezmeren je v trepeti,
Po nebu širi se temá; —
Le križ se blagi v žari sveti:
„Osveta je dopolnjena!“ —

M. Končnik.

Velikonočna.

Vesél, kristjan,
Današnji dan,
Zapoj: Aleluja!
Zveličar tvoj
Končal je boj
In zmagel satana.
Aleluja! Aleluja!

Na Golgati
On smert terpi,
Za vas bil v grob je djan.
Čuj, zemlje rod!
Kaj tvoj Gospod
Je storil tretji dan, —
Aleluja! Aleluja!

Potrès močno
Zmaje goró,
Ko zarja približi,
Da straža vsa
Prestrašena
Od groba proč beži.
Aleluja! Aleluja!

Angelska moč
Že kamen proč
Zvali, — se grob odpre,
In Kralj časti
Z lastne moči
Častit iz njega gré.
Aleluja! Aleluja!

Sveto telo,
Ki prej bilo
Je polno bolečin,
Blišeče je
Kot luči vse
Nebeških visočin.
Aleluja! Aleluja!

Petero rán
In znamnje v stran
V spomin je večni čas;
Naj vse spozná
Ga kon'c sveta,
Da terpel je za nas.
Aleluja! Aleluja!

Naj prvo se
Prikazal je
Preljubi Materi,
Ji ves vesel
Serce je vnel
V presladki radosti.
Aleluja! Aleluja!

Magdalena
Prežalostna
Na vertu Ga spozná;
Nebeški dar
Ji svet' vertuar
Ljubezni — v serce dá.
Aleluja! Aleluja!

Apostelsko
Tud množico
Obiše, zveseli;
Vse sreče vir
Svoj sveti mir
Jim da, in zapusti.
Aleluja! Aleluja!

Potert je zdaj,
Peklenski zmaj,
Premagana je smert;
Po Njem dobljen
Zkoz greh zgubljen
Je zopet rajski vert.
Aleluja! Aleluja!

Tud ti, kristjan,
Iz groba vstan'!
Slovó pregreham daj;
Serčno bij boj,
Kot Jezus tvoj,
Da pel boš vekomaj:
Aleluja! — Aleluja!

Radoslav.

Kaj čisto novega.

I.

(Dalje.)

Povej mi zdaj, dragi bralec, zamore li Bogu vse eno biti: ali je človek Njemu pokoren, ali ne; človek — pravim — ki ga Bog toliko ljubi, da ga hoče deležnega storiti neizmerne zveličanja, in kteremu je, naj bi si to zaslužil, svojo sv. postavo dal, pa tudi vse zmožnosti, njo spolnovati in tako svoj visoki namen doseči? — Zares neumno je misliti, da je Bogu vse eno, ali človek njegovopresveto voljo spolnuje, ali ne. Čemu bi bil Bog postave dal človeku; čemu bi se s strašnimi kaznimi nepokornim grozil; čemu bi bil pokornim in pravičnim neizmerno plačilo obljubil? Če bi Bog res ne prištel v hudo nepokršine pri človeku in nobene pokore in kazni za greh ne zahteval, bi bil podoben „nespametnim blebatačem in širokoustnežem, ki se toliko bolj hrustijo in ošabno govoré, kolikor manj zamorejo veljave dobiti svoji volji. Prav zato, ker je Bog neskončno usmiljen in svet, mora greh kaznovati in zanj dostojno pokoro tirjati, da ono grozovitno načelo: češ, da se smé brez strahu grešiti, ker je Bog sama ljubezen, — veljave na svetu ne zadobi.“*)

*) Secondo Franco S. J. Handb. popul. Antworten auf Einwend. geg. d. Rel. I. Bd. p. 29.

Ker tedaj brezpogojno pomiloščenje nasprotuje Božji pravici, zatorej se po tem potu odrešenje goditi ni moglo. — Je pa tudi tako brezpogojno pomiloščenje 2. nasprotno dušnemu stanu človeškemu, kakoršen je postal po storjenem grehu. — Pravega odrešenja za človeka ni, kakor le, če se ob enem tudi k Bogu oberne, v resnici zboljša in tako za srečno večnost pridobi. „Nočem smerti grešnika, temuč da se spreoberne od svojega pota in živi.“ Eceh. 33, 11. — Vsaka druga pot pomiloščenja bi bila človeku le škodljiva; česar se prepričamo, ako pomislimo dušni stan človeški po prvem grehu. —

Nevera, napuh in poželjivost — to je bilo krivo prvega greha; to je pa tudi ostalo zarodnikom Adamovim kot uboga dedina, tako da vse človeštvo na tem boleha, in je vsakoverstni greh sad te trojne napake. — Nevera je mati vsega greha na svetu. — Nič ni bolj gotovega, kakor da greh ne posamesnemu človeku ne celim rodovam še nikoli ni sreče in blagra obrodil, temuč da je njegov sad vseskozi goljufen in grenek; nič pa tudi tako gotovo ni, kakor da pravičnost človeku le dobro rodi, ker mu daje že tukaj na zemlji najboljši blagó: dobro vest in veselo upanje srečne večnosti. To oznanuje vedno tudi Bog; in vendar — vendar človek verh vsega tega greši, zapusti Boga, naj večí dobroto svojo. Od kod le ta slepota? Iz nevere; človek ne veruje, da gre blagor za njim, ako spoštuje sveto postavo Božjo, da se pa tudi, ako Boga zapusti, vsuje ná-nj prekletstvo, ki ga tepe, kamor se oberne. —

„Napuh“ — kakor govori sv. Duh sam — „je početnik vsega greha.“ (Eccl. 10, 15.) Preden namreč človek greši, si vselej po napčnem misli, da ga postava Božja, ki je njegovemu činu nasproti, tako silno ostro ne veže; zakaj bi toraj ne storil, kar prepoveduje, posebno ker ga to in to k temu mika? Glej gerdo sebičnost in ošabnost, ki izvira iz samega napuha, ki je v resnici oča vsega greha, kakor je nevera greha mati!

Poželjivost, tretja rana človeškega serca po prvem grehu, vleče človeka po sto in sto vezih v greh. Včasí se ona najpred, včasí pa, kakor pri prvem grehu v raju, se potem še le močno oglasi, ko je že napuh strah Božji iz serca pregnal, in nevera zaupanje in ljubezen do Boga zamorila; — vselej pa ravno zvita poželjivost serce oklene, kolikorkrat se greši. Greha bi namreč človek nikdar ne storil, ko bi mu grešni čin sladkosti ne obetal, in gledé na to je gola resnica, kar učijo znameniti cerkveni učenci: da je greh, po svojem bitstvu pokaženje dobrega. Greh pravo kazí; dobrega iše, pa vselej le hudo najde.

Sklenimo: nevera, napuh in poželjivost — to so najhujši rane, ki jih je odpad prvih naših staršev vsakemu človeku vsekali, tako da je vsak ubogi adamovič že od svojega začetka nevernik, napuhnež in poželjiva stvar; in holj ko raste, več moči ima nad njim ta trojna napaka. — „Da se toraj človek, v takem dušnem stanu zapopaden, v resnici reši, je pred vsem potreba: da nevera, napuh in poželjivost ono silno moč nad njim zgubi.“ Brezpogojno pomiloščenje grešnika bi ga pa naravnoč v neveri, napuhu in poželjivosti še bolj poterdilo, bi toraj odrešenje za-nj ne bilo. Nevere moč se v človeku oslabí in popolnoma vniči, ako človek vidi greha strašno kazen: smert z vsemi družimi nadlogami, kar mu prav glasno spričuje, da se Bog zasmehovati ne pusti, ampak da tepe greh, kakor zasluži. Ko bi pa Bog tega človeku ne dal spoznati, to je, ko bi mu naravnoč, brez vse pokore ali kazni bil greh odpustil, bi nevera v njem še bolj se vterdila, on pa bi v dušni slepoti vedno bolj prepadal, ne rešil se greha, marveč še bolj v greh zakopal. — Napuh se najbolj poniža in poželjivost kroti, ako človek po grehu čuti in spo-

zná, kako da se je segaje po prepovedani reči goljufal: da je namesto sladkosti le našel britkost, namesto časti in sreče dobil le nečast, sramoto in zlo. Ko bi pa Bog za storjeni greh ne tirjal kazni, temuč prederznemu grešniku precej — meni in tebi nič odpustil: bi se v svojem napuhu človek še bolj povzdigoval, ter prava pošast hudobije postal; bi njegova poželjivost vedno močnejša bila, in ubogi človek bi še le prav v greh in hudobijo se zamotal. —

Iz vsega tega se vidi: da Bog ni mogel pregrešnega rodú človeškega brezpogojno, brez pokore pomilostiti, ker bi tako slepo pomiloščenje za človeka ne bilo pravo rešenje iz greha, marveč poguba toliko bolj gotova za-nj, kolikor bolj bi taka nepogojna (absolutna) milost Božja v njem le nevero, napuh in poželjivost pasla. Od druge strani pa tudi svetost in pravica Božja tirja, da se nespokornost do Boga kaznuje, ker Bog naj svetejši človeka nikdar oprostiti ne more, da naj mu ne služi, temuč mora mu služiti ali v prostovoljni ljubezni k zveličanju; ali pa proti svoji volji: v pogubljenju. —

(Dalje nasl.)

Spominek živemu.

(Obraz iz življenja minulega veka.)

(Česki spisal Václav Štulec, poslovenil Leop. Gorenec.)

(Dalje.)

III.

„Najpoprej, gospod Sovka, prosim, dovolite mi, da smém sesti,“ reče tujec. Séde na star stol, ni čakal, da bi mu Sovka bil rekel sesti. Zdaj začne resno govoriti: „Jaz sem prišel od daleč, gospod Sovka, veseli me, da se vam dobro godí na zeletíškem dvoru.“

„No, ker vas veseli moja blagost, meni to ni ravšeč,“ preseka Sovka besedo. „Jaz zató ne ubožam in ne obogatim. Ali prosim, ne tratite časa — ne utegnem oprezovati.“

„Prav, gospod Sovka. No le. Kaj ne, vi ste jako, prav da, res iz duše ljubili svojega strica, gospoda Maloveskega?“

„Oh, Bog vender, ne poprašujte me tacega,“ odgovori Sovka. „Kako sem ga prosil, naj ne gré v ta sv. kraj! Kako me je poterlo, ker ga ni bilo več nazaj. Oči bi si bil skoro izjokal, ko smo iz Benetek zvedili, da so ga Turki zalótili. Šel sem v Benetke, hotel sem iti za njim čez morje med te surove razbojníke. Ali pomozite si! V Benetkah sem za terdno zvédel, da moj stric že kedaj gníje med Turki. Sej imam pisma; da so poštena, to pričajo pečatje više gosposke. Oh, kako rad bi podaril ves svoj imétek, samo da bi moj dobrotljivi stric vstal iz groba.“

Tako je govoril Sovka; zminjal se je, in solze so mu kapale iz oči. Ali neznani gost se ni dal prevariti. Ostro ga je gledal, resno djal mu: „Ako ljubite in ako ste ga zarés kedaj ljubili svojega dobrega strica, dobro došla vam zaželena novica: vaš stric, gospod Maloveski, ne gníje v grobu med Turki, ni umerl, — še živi!“

„Moj stric, ali ni umerl? — Gospod Maloveski je živ?“ vprašuje Sovka z derhtečim glasom. „Kaj menite? Ne šalite se. Černo na belem drugač kaže! Sej imamo mertvaški list, pričalo so pečatje više gosposke v Benetkah.“

„Ali da imate v rokah mertvaški list o gospodu Maloveskem?“ začudi se tujec. „To ni mogoče, razun ko bi bil kak goljuf iz norčije učinil to vam in uradnji!“

„Kaj je to govorjenje o norčiji, o sleparii?“ začne se repenčiti Sovka. Ali precej se spremeni, zopet se

potaji, vzdihla in stoka. „Moj stric da je živ? Kdo bi verjel to? Oh, umerl mi je — umerl — gnijije; — do vstajenja od smerti pa je še dolgo časa!“

„Kar vém,“ reče resno tujec, „to vém za gotovo. Lahko bi vam dokazal to vpričo sodnije. — Kdaj ste bili, gospod Sovka, v Benetkah?“

„Na zimo bode leto?“

„In jaz sem ravno zdaj prišel iz Benetek,“ pové neznanec. „V Benetke sem se po morji pripeljal iz Algira, in še le deset nedelj je tega, kar sem prišel na beneški barki iz Afrike. Jaz poznam vašega strica. Tudi jaz sem bil suženj, ž njim vred pod tisto streho, pri tistem neusmiljenem gospodarju. Ali Bog se me je usmilil. Osvobodili so me španjski duhovni trinitarskega reda. Obljubil sem, da pojdem v Žetice, in tū — da vam povém za vašega strica, zato da ga berž ko berž rešite.“

„Moj stric — da je živ? Da je suženj? Da mu moram pomoči na svobodo? Oh nebesa, usmilite se — usmilite! Zakaj ga niso odkupili španjski duhovni, ki so vas?“

„Niso imeli novcev, samo za enega so jih imeli; vadjali so in zadelo je mene. Vaš stric pa mi je povedal, da je doma njegovo imenje veliko, neki da ima rejenca, posinovljenca; — in zaradi nekoliko tisoč želetiška hiša ne oboža.“

„Nekoliko tisoč?! In jaz, da ga moram odkupiti, djali ste?“ pristavi nezaupno Sovka. „Ali kdo bi verjel to? Gosposka ima smertni list, — kdo pa ste vi?“

„Če mi ne verjamete, siliti vas ne morem. Dokaze imam v roci, spričalo, da je gospod Maloveski živ, in spričalo, da družega nič ne tirjam nego to, kar mi je velel vaš stric!“

„Kje imate dokaze?“ popraša Sovka.

„Čakite, precej. Ali ne poznate ne mara te-le ure? Imel jo je, sej véste, vaš stric. Sreča, kupil jo je v Algiru beneški kupec Cernutti, pred odhodom sem jo kupil srečno jaz. Vaš stric jo je poznal, in sklenil je, da moram v Žetice nesti kak dokaz, na znamnje, da še živi!“

„To ni res, gospod! Prevarili ste se in radi bi tudi mene olisčili,“ gobežnil je Sovka. „To ni mojega strica ura.“

Terpko, nekako zasmehljivo odverne tujec: „Čudno, da tako za gotovo terdite to. Ali naj vam pokažem obraz ranjce matere Maloveske. Njena podoba visi neki v veliki sobi v prvem nadstropji. To mi je povedal sam vaš stric. — Cerkenec na holmci — mizar Šaroh — častiti gospod župnik v Hrušicah, ti in mnogi drugi neki da poznajo ta obraz. Poglejte, tū je tudi njen obraz!“ — Odpre uro, in v nji je bil obrazek, ženska podoba prijaznega lica. „Ali ne poznate tega-le obraza?“ popraša tujec s presunljivim glasom.

„Z uro, z obrazom, s tem ni še dosti dokazano gosposki,“ odsekal je Sovka. „Gosposka ima liste, — list pa je več od zlata.“

„Sej liste imam tudi jaz,“ tiši gost. — „Ali poznate to-le pismo?“ Iz črne listnice potegne list in podá ga Sovku. „Toda imam tudi še druge spričila!“

Z ognjenim očesom in silno naglico prebrodi Sovka list; pade pa mu iz rok in začel je — omamljen — begati po sobi; jadoval je: „Dvajset tisoč tedaj! To bi mogel obupati človek!“ Na enkrat pa se ustavi: „Pa kdo zná, kako ste vi v roke dobili te liste. Sicer pa, sej sploh vémo, da človek zná posneti pisanje po kom drugem, zato da se po krivici polasti tujega imetka.“

„To je res, gospod Sovka!“ — priterdi resno tujec. „Ako menite, da imate koga takega pod to streho, — jaz nisem.“ — Te goreče besede poštene duše so pretresle nesramnega hinavca: ognjeni pogled razžaljenega gosta

je presunil derznega lakomneža. Neznani starček ne odjenja. „Že vém,“ djál je, „gospod Sovka, da vas moram drugače napeti. Le zvesto poslušajte. „Zdaj z na pol zadušenim glasom začne pripovedovati Sovku skrivnosti izbornega strica in njegovega nehvaležnega sinovca, tako da je Sovka ostermel. „Zdaj ne mara mi verjamete, da vas nečem prevariti, da govorim resnico, da vem za vašega strica in da sem vam resnico prinesel od njega.“

„Sej se ne upiram,“ udá se Sovka z derhtečim glasom tako, kakor bi mu bil kdo vrat zadergnil. „Ali, gospod, odkritoserčno mi povejte — ne mara ste že kaj povedali komu o tem, kar ste mi ravno kar razodeli o stricu?“

„V Žeticah ne besede,“ odgovori tujec. „Namerjal sem, gospod Sovka, najpoprej vam vstreči z veselimi naznanilom o vašem dobrotniku, ali zdaj vidim, da sem se prevaril.“

„Véste kaj, gospod,“ odverne Sovka vés omamljen, „ti novci mi medó glavo. Pomislite le — dvajset tisoč, to je rana! Kje naj jih vzamem? ako vse in povsodi pometem, ne vém, ali imam ali ne dva tisoč.“

„Vaš stric, to za terdno vém, štirideset tisoč bi bil že uterpel za kaj takega.“

„Kar je bilo nekdanj, tega ni zdaj. Sej bi rad dal, ko bi le imel kje vzeti. Prodati bi bilo treba to in to, ali vsega ne bi bilo dosti. Oh, kaj me je zadelo! Ali, vi pravite, da je moj ubogi stric bolan?“

„Bolán.“

„Oh, moj ubogi striček! A kako dolgo časa ste bili na poti?“

„Deset nedelj.“

„Kako daleč pa je v Algir in zopet nazaj?“

„Po sreči pol leta.“

„No, gospod, pol leta na poti. Mojega dobrega gospoda strica zdravje, djali ste, da je na slabem. Ta neugoda, ta pot, to terpljenje, te rane — oh, to vse ga je spravilo na kraj groba!“

„Rés da!“

„Ali morebiti ga smert umori še predno prideva mi dva v Algir; ne mara ga najdeva že mertvega?“

„Res, tudi to je mogoče, torej je treba tem poprej odpraviti se na pot.“

„Kaj pa, ako tudi mene vjemó morski razbojniki!“

„Nemogoče bi ne bilo to.“

„Tedaj, gospod, toliko novcev — pa še življenje v nevarnosti, in skor gotovo bi bilo vse nevspešno. Kaj menite vi?“ radovedno Sovka pogleda tujca.

Ali tujec molči. To je oserčilo Sovka, da je razodel svojo namero. „Vi, gospod, prišli ste iz zajetja. Ménim, da bi vam na dobro bilo nekoliko sto. Jaz vam jih prav privošim. Dám vam tri sto dolarjev, če zatajite to, kar ste mi povedali, če nikomur ne povéste, da moj stric še živi. Sej ste sami povedali, da je bil bolj mertev kot živ o vašem odhodu!“

Neznani poverjenec gospoda Maloveskega se je ustrašil teh besed, ali zatajil je svoje globoko zavzetje. „Ali zarés mislite to, gospod Sovka?“ vpraša zanikarneža s hladnim glasom.

„Kaj pák, zarés,“ odgovori Sovka. „Dám vam tri sto dolarjev, pa zatajite vse, kar ste razodeli ravnokar in kar sem jaz povedal.“

„Dobro!“ poterdi tujec. „Ali pridajte še nekoliko sto, — jaz hočem popolnoma tisoč!“

Sovka se začne jeziti, jame roke méti, bégati sem ter tje po sobi in prigovarjati in botati; tujec pa se ne udá, ne solda ne odjenja. Naposled se udá Sovka. Neznani mož pa si je izgovoril, da naj mu nesramnež pošteno podpiše te novce precej na mestu. To je bilo Sovku zopet veliko bolj po všeči, kakor da bi mu bilo odšteti precej gotove novce. Tujec vzame dolžno pismo,

še enkrat ostro pogleda hudobneža in urno odide. Serce mu je pokalo same bolésti in pravičnega serda. Zdelo se mu je, da se hoče strop zgruditi na glavo temu nehvaležniku. (Dalje nasl.)

Tri mesce na Jutrovem.

XIV.

(Konec tega oddelka.)

(Siloe vas. — Hrib pohujšanja, Salomon in malikovanje. — Sklep treh dolin. — Ofel. — Tiropejska dolina. — Gehena ali Hinom in gnjusobno darovanje. Moloh današnjih časov. — Pokopališa in „hrib hudobnega sveta.“ — Studenci: Marije Device, Siloe in Nehemijev. „Sveti ogenj.“ Znamnje dobre letine in veselje. — Salomonov vodotoč in njegovo obnovljenje. — Sion in svetišča na njem: Kraj zadnje Večerje ali „Coenaculum“ itd. in njegove zgode; Davidov grob; Kajfova hiša in armenska cerkev; ječa Kristusova, obgrobní kamen. Keršanske pokopališa in ukrotenje turške divjačnosti po avstrijskem konzulu. Stanovanja gobovih.)

Dalje po dolini proti jugu gredoč smo imeli ob desni Jeruzalem in ob levi revno vas Siloe, ki se steza ob skalovitem bregu. Enostropne hišice te vasi so sicer zidane, in to lahko, ker dolina je polna kamenja; ljudem pa očitajo, da so terdi in neolikani; otroci — kakor veči del povsod — še posebno nadlegajo tujce za bakšiš ali darilo. Nad vasjo proti vzhodu je „hrib pohujšanja“, gola skala, ki se sicer z Oljsko goro stika, pa ima vendar svojo lastno ime. Na tem hribu, ki je bil menda svoje dni kaj lepo obrašen in obdelovan, je bil dal od ženstva zapeljani Salomon zidati malikovavske tempeljne Molohu, Aštaroti in drugim malikom. (1. kralj 11, 7.) Premehkužna olika to stori, da prederzne ženske začno hlače nositi in jim moški ne morejo nobene reči več odreči, če je še tako neumna in pregrešna. Reveži Salomoni, ki se nahajajo tudi še dandanašnji! S tem pa nočem zagovarjati tistih móž, ki zavoljo svojega pijančevanja in zapravljanja, ali pa tudi zamude cerkvenih dolžnost ne znajo vladati sami sebe, temuč jih mora bolj modra žena na motozu imeti.

Pod Siluntom pri studencu Jopovem ali Rogeljnu se dolina Josafat sklepa z dolino Hinom ali Geheno, ki se steza k večeru, in z dolino Cedrovo, ki derži proti Mar-Sabu in mertvem morju. Tudi dolina Tiropejska, ki z mesta doli derži, se v tem kraju z imenovanimi doli sklepa. Po tej poti skozi Tiropejski dol so Zveličarja peljali z Oljske gore v Anatovo hišo. Začenja se pa tukaj ob dolini prav ob strani Tiropeja hribec Ofel, nekdanje stanovanje tempeljnovih služajev, ki se vedno bolj vzdiga do hriba Moriah, na katerem je bil Salomonov tempelj. V obzidji mestnem in tempeljnem, ki smo ga gredé ogledovali, so vdlane vmes strahovito velike obdelane skale, ki razodevajo veliko starost.

Ob koncu doline Josafat ravno pod hribom Sionom v globini tedaj se prične dolina Hinom, po hebrejsko Ge-ben-Hinnom (dolina Hinomovih ali Enomovih sinov), arabsko Vadi-er-Rahab. Tukaj vmes je kraj Tofet, tisto strahovito mesto, na katerem so se godile gnjusobe, na kakoršne človek ne more brez stermenja misliti, in je toraj ta kraj postal tudi podoba pekla. V ti dolini je imel žertvenik v pravem besednem pomenu malik Moloh, iz brona vlita človeška podoba z juncevo glavo in s stegnjenimi rokama. V ti pošasti so znotraj zakurili in jo razbelili, peklenski hrup bobnaric in družega godbinega orodja se jame razlegati, matere pa svoje lastne otročičke nesramnim malikovavskim služabnikom izročevati, ki so jih satanovemu maliku na razbeljene roke pokladali. Ako mati ni zatajila maternega čutila ter je jokala in zdihovala, je bil otrok le vendar darovan, mati pa je zgubila z darom sklenjeno čast. O prečudna čast! V

tako gnjusobo so zabredli večkrat sami judovski kralji, kakor Ahaz, ki je bil postavil veliko Balovih podob, jim je daroval in kadil na višavah in po logih; še tudi celó svoje lastne otroke je žertvoval Molohu. Kaj je bilo to družega, kakor neki „liberalizem“ tistih časov, ker kralji judovski in izraelski so otresli pravo vero, se izpregli iz službe pravega, dobrotnega, usmiljenega Boga, in jeli so posnemati neverske šege v Jeruzalemu in drugod. Menili so, „da so modri, pa so bili bedaki“ in sužnji postali. Svet pa je zmiraj ravno tisti: sej ob koncu unega stoletja na Francoskem niso prav nič lepše delali. Molohovali so do naj gnjusniše gnjusobe. In ako sedanjim tako imenovanim „liberalcem“ in frajmaavrarskim časnikom njih osnova obvelja, kdo nam je porok, da ne utegne tudi pri nas na to priti? Marsikteri sinovi tistih, katerih očetje so se bili svoje dni pravemu Bogu v Judeji izneverili in so Molohu darovali, z veliko prizadevnostjo Molohu nov žertvenik postavljajo in darovati mu hočejo otroke keršanskih staršev; hočejo jih vzeti iz rók keršanskim materam in materi Cerkvi in izrežati jih v napravah brez vere za — „liberalnega“ Moloha. Žalostno zares, ko začno judje po „pressah“ obravnavati za keršansko odrejo.

Južne skalovite višave ob dolini Geheni proti pol dnevu so obsejane z neštevilnimi grobi iz starih časov. To grobovje je ravno ob znožji „hriba hudobnega sveta.“ Na tem hribu je imel menda veliki duhoven pristavo in ravno ondi da je svetoval velikemu zboru, da je bolje, naj en človek umerje, kakor pa da bi vse ljudstvo poginilo. —

Sedaj pa naj omenim še nekatere sloveče studence, ki smo jih ob tem potu ogledali. Pervi je studenec Marije Device, globoko v tléh, da se mora po stopnicah do njega iti. Voda je prav lepa, pa ne posebno dobra, in v zvezi je pod zemljo s studencem Siloe, ki je nekoliko delj proti jugu. Ima to lastnost, da se po dvakrat na dan kar hitro narase, pa vendar ne ob določenem času. Dolina od tod proti jugu ima verte, iz katerih se Jeruzalem z zelenjavo oskerbljuje. Misli se, da je Marija Devica to vodo rabila, kedar je bila v Jeruzalemu.

Drugi studenec je Siloe, silo imeniten zavoljo sleporojenega, kteremu je rekel Jezus: „Pojdi in umij se v ribniku Siloe (kar se pretolmačeno pravi Poslani). Gre tedaj in se umije, in pride vidijoč nazaj.“ (Jan. 9.) To dogodbo so judje sodniško preiskovali in bi jo bili radi po vsi sili utajili, ali bolj ko so si za to prizadevali, bolj so bili sami osramoteni. Siloe je veliko večí od Marijnega studenca, tudi v zemlji, in voda je boljši memo unega.

Tretji studenec, še nižej, je studenec Nehemijev, ker ravno tukaj neki je bil skrit tisti sveti ogenj med babilonsko sužnostjo, kterega sicer o drugem prihodu niso več našli, zajeli pa so kalne vode iz njega, so z njo daritev pokropili, in vžgala in povžila se je pri ti priči. (2. Mak. 1, 19–22.) Tukaj je bila meja med rododom Benjaminovim in Judovim. Arabi imenujejo ta vodnjak Bir-Ejub (Jobov vodnjak.) Obzidan je z velikim štrogelnikom in prav globoko v zemljo seže. Kadar po zimi dežuje in se ta vodnjak napolni ter jame voda iz njega vreti, je silo razveseljen Jeruzalem in ves okrog, ker to imajo za znamenje, da bode dobra letina. Več dni dolgo se o taki priliki po jutrovih šegah in smešnicah okoli Bir-Ejuba obhaja praznik in Silunčani nosijo osrečivno vodo po vsem Jeruzalemu, da za njo bakšiš dobivajo. Ta vodnjak nekteri imajo tudi za studenec Rogelj, že staro ime; drugi pa menijo, da pravi Rogelj je drugi studenec nekoliko globokeje v dolini Cedronu. Ta dolina se nekoliko dalje zavija bolj proti vzhodu in imenuje se od ondod „Vadi-en-nar“ ali ognjena dolina.

Gredé kviško v hrib Sion ob mestnem zidu smo vidili pri verhu zemlje še ceví imenitnega vodotoča iz Salomonovega časa. Zraven Betlehema je namreč glasovitni „zapečateni studenec“ (fons signatus) in od tam je bila voda izpeljana prav v mesto Jeruzalem. Na svét avstrijskega konzula je sedanji paša sklenil, da bode ta vodotoč zopet izpeljal. To bi bila pač velika dobrota za Jeruzalem, ki v znotranjem mestu ima pomanjkanje dobre vode.

Med tem ko nam je v vsih ondotnih zadevah dobro izurjeni dr. Čoke, vodja v avstr. hospicu, te reči pravil in razlagal, pridemo zlagoma na goro Sion, — ta tolikrat imenovani in tako imenitni kraj. Poslopja sionske so postavljene ob južni strani hriba Siona. Naj slavniši je kraj zadnje Večerje, Coenaculum, z grobom Davidovim (Nebi-Davúd), sedaj mozlemska džamija ali mošeja. V prav žalostnem stanu je to poslopje, ki je bilo prav za prav prva keršanska cerkev, kjer je v stari zavezi delj časa stal šotor s prečudno mano, kjer je Zveličar aposteljnom noge umival in sv. Rešnje telo postavil, kjer se jim je čez osem dni po vstajenji prikazal, kjer je bil sv. Duh nad aposteljne prišel, kjer je bil sv. Matija izvoljen namesto Iškarjota itd. Dvorana zadnje Večerje, kakor je sedanji čas, so leta 1342 dozidali oo. frančiškani in je 23 stopinj dolga in 15 stopinj široka, podpirana z dvema stebroma, ki jo delita v dve ladii. Tri okna ob južni strani jo razsvetlujejo. Dvorana je čisto prazna in brez kacega znamenja keršanstva. Ako ravno so jo turki za svoje bogočastje vravnali, ima vendar še nekako podobo cerkve.

Zdaj pa še nekoliko zgodovine in natančnejšega opisa tega preimenitnega kraja. Na tem mestu je stala že v prvih časih „cerkev aposteljnóv“, ktero omenja sv. Ciril v 4. stoletji. Še več. Majhna cerkvice je tukaj bila že ob času cesarja Adrijana (l. 126.) in sicer v tistem oddelku, kateri sam je bil odšel razdjanju in kamor so se bili učenci Gospodovi po njegovem vnebohodu vernili z bližnje Olske gore. Da je bilo to svetišče o vojskah z družimi vred večkrat razdžano, ni dvomiti. pa tudi, da so ga kristjani vselej v novo povzdignili, ko so se povernili boljši časi. Ob križarskih vojskah 1102—1103 je bila cerkev po avguštincih v novo napravljena. Naj berže je tudi stala, ko so l. 1187 musulmani mesto pridobili. L. 1342 je bilo svetišče na Sionu izročeno oo. frančiškanom, in Sicilska kraljica Sancijsa, ki je bila s svojim možem Robertom to svetišče od egiptovskega sultana odkupila, je ondi zidala pobožnim očetom tudi samostan. L. 1561 pa so se Mahomedani zopet polastili tega svetega kraja z izgovorom, da poslopje je nad grobom Davidovim, ki ga tudi oni časté. To pa, so rekli turki, jim je neki jud ovadil. Od tistega časa je to svetišče v turških rokah in dvorana zadnje Večerje jim služi v njih molitvenico ali mošejo.

Svetišče, ki so ga zidali frančiškani primeroma, kakor so menili, da je bilo v začetku, je deljeno v dve nadstropji. Spodnje s starimi podzidji ima dve dvorani: — večí, „umivališé nóg;“ in manjši, „Davidov grob,“ kamor je pa tujcem po turški prenapetosti oestro prepovedano. In tukaj neki stoji pogernjen mertvaški oder, kakor imajo turki sploh navado svojim mertvim jih postavljati. Tudi gornje nastropje ima dva razdelka: „Prihodišé sv. Duha,“ nad katerim se razprostira kupla in kamor kristjanom ni dopušeno; in „dvorano zadnje Večerje,“ ktero edino smo ta dan ogledali. Kar tiče Davidov grob, je čisto gotovo, da je bil ta slavni kralj na Sionu pokopan (3. kralj. 2, 10.), z mnogimi drugimi kralji vred, in ker so judje po izročilu vedili za pokopališé svojih kraljev, je mogoče, da je uni škodoželjni jud turčinom resnico povedal, kateri so potem kristjanom to svetišče vzeli; vendar čisto gotovo to ni.

Druga znamenitost na Sionu je Kajfova hiša, zdaj armenska cerkev. Zraven je tudi njih samostan. V spomin silnega terpljenja in zasramovanja Jezusovega na tem mestu so bili verniki že v naj prvih časih ta kraj spremenili v „cerkev naj svetejšega Zveličarja.“ Večkrat je bila poderta, pa zopet zidana. Čez dolgo časa so bili razkolniški armenci katoličane spodrinili in jim to svetišče vzeli, za ktero je prav škoda. Cerkevica, v podobi štirogelnika zidana, je olikana in prijazna. Tukaj je bilo sodnišé Kajfovo. V cerkvi sami pa je „ječa Kristusova“ (habs-el-Massih), to je, v steno vdolbena prelepa majhna kapelica, kjer je bil Sin Božji zapert tisti čas, ko so judovski duhovni svet imeli, kaj bi bilo z njim storiti. Prekrasno so stene te kapelice oblečene z raznobarno prav lepo pisano porcelanovino ali nekako steklenino. Eden za drugim smo zlezli vanjo, ker komaj za 2—3 ljudi je v nji prostora. Na drugi strani altarja je velik bel kamen, ki pravijo Armeni, da je tisti, ki je bil zavaljen k odpertini Kristusovega groba. Ker Armeni niso tako neobtesani kakor drugi razkolniki ali pa turki, torej dopusté tudi katoličanom o Binkošti tukaj maševati. Zunaj cerkve je dvor, kjer se je sv. Peter med deržino velikega duhovna grel, ter je bil iz boječnosti svojega Gospoda zatajil. Nekatere stotine korakov proti jutru ob stezi, po kateri se gre k potoku Siloe, kažejo podertine neke cerkve, ki so jo imenovali „Gallicanto“ ali „petelinopetnica,“ ker v ta kraj se je bil sv. Peter umaknil, ko je bil greh spoznal ter je svojo nezvestobo do ljubega Zveličarja milo objokoval. Drugi, ako sem prav razumel, pa ravno armensko cerkev štejejo za cerkev „gallicanto.“

S svetiš smo prišli na pokopališá, katerih je na Sionu vse polno. Vse keršanske ločine imajo tukaj rake za svoje mertve, pa tudi nekteri turčini. Na katoliškem pokopališu smo ravno naleteli neizrečeno naglo delavnost, pod vodstvom nekega redovnega frančiškanskega brata iz Insubruka. Kaj je to pomenilo? Nesramna turška derhal je o vsaki priliki oskrnovala križe in spominke na katoliškem pokopališu, in mohamedanska prenapetost še tega ni dopustila, da bi smeli kristjanje svoje pokopališá obzidati in take prešernosti obvarovati. Sedaj pa so jo po nosu dobili. Poškodovali so bili namreč tudi prelepi spominek na grobu avstrijskega konzula žene Marije Lenkove. Vse je razdraženo, kar je katoliškega. Začnó se razprave s turško vlado in prvi nasledek je bil, da so mógli poškodovani spominek popraviti na svoje stroške. Toda konzul s tem ni bil zadovoljin, temuč tirjal je neodpustljivo, da se mora tudi za prihodnje čase oskrnovanje odverniti in da katoličani hočejo svoje pokopališé obzidati. Dopustiti je mógel tudi to turški fanatizem. Ker je pa tako delo zoper mozlemstvo v sredi med njimi nevarno in bi utegnile razdražene derhali po noči se zbrati in vse razdreti, kar se naredi po dnevi, od tod taka naglica, da je v sedmih dneh bilo pokopališé obdano z dosti visokim in močnim zidom. Kadar je namreč delo dokončano — „fait accompli,“ potlej tudi turčinstvo nekaj nima več serčnosti, nekaj pa ne more več tako lahko dela razdžati. Ves katoliški narod je toraj pomagal, da se je delo berž doveršilo.

Bilo je že proti poldnevu in solnce je močno pripekalo. Podamo se toraj skoz „sionske vrata“ v mesto, kjer nas je turška straža vojaško počastila, kajti kavás je pred nami stopal z mogočno palico, ki je imela znamenje avstrijskega orla, in vodja iz hospica je bil v svoji semajnici ali uniformi. Ravno da smo bili v mestu in na drugi polovici gore Siona, zagledam versto čudnih majhnih koč, kakoršnih živi dan še nisem vidil. Bile so brez óken, in vrata niso bile na strani proti poti, ampak vse na uni strani proti mestnemu zidu. Reklo se nam je: „to so hiše gobovih;“ tedaj tacih nesrečnih,

kakoršne smo ravno ta dan zjutraj vidili in sem v začetku tega oddelka o njih pisal. Tukaj tedaj imajo ti nesrečni svoje staniše, bi djal, svojo vasico in so tudi dandanašnji ločeni od družega ljudstva. Ko bi bilo človeštvo zoper dušne gobove tako zavarovano, kakor je v Jeruzalemu zoper telesne: kaj bi bilo manj gobovih na svetu! —

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Pri sv. Krištofu v hladni zemlji še le malo dni počiva od svojega truda ranjki gosp. Jože Jerin, rojen v Ljubljani 2. sušca 1835 in za mašnika posvečen 17. mal. trav. 1858. Bogoslovec 3. leta se je hotel podati z misijonarjem g. Pircem v daljno Ameriko, pa okoliščine so ga odvernile. Služil je potem ko mašnik v domači škofiji v Trebelnem, v Dolenji vasi pri Ribnici, in poslednjič na Vremu, od koder se je zaradi bolehnosti v Ljubljano k materi vernil. Povsod so ga zelo čislali in ljubili. V svoji dolgi bolezni pa je bil zopet vsim zgled mirne in Bogu vdane poterpežljivosti, dokler ga ni Bog iz doline solz poklical v boljši življenje 4. ravno tekočega mesca. V saboto 6. mal. travna pa so spremili visoko častiti korar gospod J. Volc svojega gojenca, mladega in gorečega duhovna, na ljubljansko pokopališče.

Žalostni spreved je spremljala častita duhovšina št. peterske fare, kjer je bil ranjki domá in je tudi umrl, pa tudi drugi njegovi prijatli in součenci duhovskega stanu, ki so ondi maševali in potem izročili njegovo truplo materi zemlji. Naj bo ranjki s temi versticami vsem njegovim prijatom in součencem priporočen v spomin in pobožno molitev.

Součencev eden.

— Letošnja razstava cerkvene obleke in družih reči, ki jo vsako leto vravná bratovšina sv. Rešnjega Telesa, se začne 1. majnika in razstavljene reči se bodo vidile vsak dan do 8. maj., dopoldne od 10—12, in popoldne od 4—6 — v velikem parlatorii pri čč. gospéh Uršulinaricah. Komur koli je mar cerkvena umetnost, nikar naj ne zamudi ogledati si izdelkov té vse hvale in podpore vredne bratovšine.

Iz Ljubljane. V četrtek 11. t. m. so praznovali naši rokodelci god svojega predsednika dr. Leona Vončina. Dvorana je bila okusno s smrečjem okinčana, in v transparentu so se svetile simbolične znamenja vere, upanja in ljubezni z napisom: „Bog blagoslovi našega predsednika!“ Zbrali so se udje tega društva, veliko gospóde obojega spola in tudi župan ljubljanskega mesta, gospod dr. Etbin Kosta s svojim očetom. Ko o poli devetih gosp. Vončina v dvorano stopi, ga nagovori s priserčnim, svečanosti tega dneva primernim nagovorom društveni starašina Gustav H.... in g. doktor ravno tako priserčno in ginljivo odgovarja, in razodeva svoje veselje nad zbranimi udi, katerim je že 11 lét vodja in predsednik. Oberne se pa tudi do drugih gostov, med katerimi pozdravlja posebno g. župana in se pri tej priliki očitno zahvaljuje županu in ljubljanskemu mestnemu odboru za sprejetje v častnega mestnjana. Diplom, častivno pismo, so bili udje bolj skrivaj v dvorano prinesli. Med drugim povdarja nesamoljubni gospod govornik, da to častno mestnjanstvo ne slavi toliko njega, marveč mestni odbor je hotel s tem pokazati, da čisla in ceni katoliško društvo, katero si prizadeva svoje ude napeljevati k bogoljubnemu, poštememu, pridnemu in delavnemu življenju; mestni odbor s takošnim ravnanjem časti naj bolj samega sebe, ker razodeva globoko znanje današnjega časa in pozna lók za družinske rane; koliko lepši in modrejši ravna tukaj svetovavstvo ljubljanskega mesta od srenjskih odborov družih mest, katerih za take naprave nikakor ne briga, temuč jih še le od strani zasmejujejo.

Na to odgovarja gosp. župan, da on spoznava vpliv in moč verskega prepričanja do človeške družbe, toliko višej tedaj on ceni društvo, katero se katoliško imenuje, ker to mu je porok, da se stavi tukaj na terdno podlago, to mu je prava inteligencija, ktera si prizadeva, človeka npravno požlahtniti, in ga napeljevati k pridnosti in delavnosti; kar se pa navadno imenuje inteligencija, ne zasluži tega imena. Če bo dežela imela verne, pridne in umetne rokodelce, povzdignilo se bo tudi blagostanje. In v tem zmislu dela on in njegova stranka, ter rada podaja duhovstvu prijazno roko, ker duhovni si prizadevajo za isto in enako stvar. Kakor je očitno, je zveza z narodom slovenskim katoliški stranki neobhodno potrebna; sad na drevesu nemške omike postaja enak sodomskim jabelkom, med prostim narodom je pa še primérno naj več vere. S tim pa ne rečemo, da bi bili Nemci sploh omikani nejeverci, Slovenci pa vsi dobri katoličanje, marveč to mi tako razumemo, da ima sleherni stranka večino svojih udov na tej ali drugi strani; stranka to ali uno namerja, — sleherni ud te stranke je pa npravno (moralno) prisiljen, s svojo stranko ravnati, in tako se vdeležuje vseh njenih naklepov in činov! — Kaj pa namerja nemška liberalna stranka, kako ona govori od katoliške cerkve, kaj bi vse rada, kaj vse zahteva in kaj bi nastalo, ko bi prevago dobila? — Odgovor na te in druge vprašanja sili tedaj katoličana v narodni tabor; in tam pa ostane toliko časa, dokler se njegova vera ne napada. — Te županove besede so nam globokejšje v serce segale, kakor da bi jih s prižnice slišali. Naj se le omikani in liberalni (?) nemški svet jezi in huduje nad zvezo „ultramontancev“ in narodnjakov, naj psuje in imenuje ene zaslepljence, ki sami slepi druge hočeje voditi; druge pa že starokopitne reakcionarje (nasprotovavce), politično nezrele in neugodne: resnica vender le ostane. Jemlji ljudstvu vero, pešalo bo tudi materialno blagostanje. Nejevero spremlja revščina in glad; demoralizirano (spačeno) in siromašno ljudstvo je pa prvo netilo za ljudske rogovilstva. —

Konečno naj še omenim, da se v ljubljanskem rokodelskem društvu enakopravnost lepo spolnuje in doveršuje. Pri vseh očitnih svečanostih se govori in poje v obeh jezicih; podučuje se sicer zdaj še večji del v nemškem jeziku, nekoliko zaradi gostoljubnosti do Nemcev, nekoliko pa tudi, ker so se naši ljudje po zastarani sistemi le po nemško izšolali; Nemci se pa radi učje slovenskih pesem, nihče ne vriva drugemu svojega jezika, marveč vsak govori, kakor mu je ljubo. Že v tacih rečeh se kaže katoliški značaj tega društva, in pa da Slovenci smo res zmerni in ne presegamo v svojih narodnih tirjanjih, kakor drugi narodi. Pravijo, da so se tudi tukaj netili prepiri, da so jih pa v korenini zadušili.

Nad domačimi rokodelskimi pomočniki se tudi naj bolj vidi sad poprejšnjega šolovanja; večidel znajo nemški govoriti, naukovi pa ne v tem ne v drugem jeziku. Nemci so nam veliko spredej. Nadjamo se, da bodo iz národnih šol izhajali mladenči, ki bodo znali za življenje naj bolj potrebne nauke, kakor n. pr. brati, pisati, in številiti, in bodo to obračali v svoj prid.

V Gradcu. 16. april. *P.* Žalibog, moram dnes postreči bravcem „Zg. Danice“ z žalostno — prežalostno novico. Milostljivega knezoškofa sekovskega, Otokarja Marije ni več! Ugasnila nam je svetla luč, zgubila je čeda vernih zvestega pastirja in očeta. Oj — ne bije več ono blago serce, ki je obsegalo vse vernike z isto gorečo ljubeznijo; obledel je na veke mili obraz, s kterega je sijala zgolj prijaznost in vljudnost; oterpnila je roka, ki je usušila z milodari toliko solz! Velika je naša zguba, neizmerna naša žalost. — Ranjki bolehal so že skorej od novega leta. Zadnjo pridigo so imeli na starega leta dan, in zadnjo slovesno Božjo službo obhajali

so za — svoje pokojne stariše. Bili so še le 52 let stari. Kako jih je ljubilo in častilo ljudstvo iz vseh stanov, kazalo se je te dni, ko so ležali na mertvaškem odru. Od zore do zraka vrelo jih nepretegoma na tisoče ljudi v škofovsko palačo, ne le iz Gradca, ampak tudi iz daljnih krajev po deželi; mnogo jih je ihtelo in plakalo. Danes k pogrebu zbralo se je toliko ljudstva, da se ni moglo po ulicah skorej gibati, bil je celi Gradec na nogah. Duhovnov je spremilo milostljivega knezoškofa na slednjem potu nad dve sto, med njimi ranjega prijatelj, — knezoškof lavantinski, in nekteri prelati. — Umerli škof bodo še dolgo živeli tudi v spominu Slovencev, ktere so posebno radi imeli. Čeravno terd Nemec, naučili so se bili vender slovenskega jezika. Svoje premoženje prepustili so dijaškemu semenišču, kterege poseben dobrotnik so že od nekdaj bili. Bodi jim Bog milostljiv! *) —

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

Nekaj prav kratkih novic bomo tu postavili, ki so pa dolgega premišljevanja vredne. „Volksfreund“ paterjuje, da tudi na Nemškem so „liberalci“ nasprotniki Avstrije, „konservativni“ ali „ultramontani“ pa njeni prijatli. — V Pragi so Čehi pred volitvami v državni zbor svoj upor oddali in dvorano zapustili. „Vstavoljubi“ so nato izvolili sami za 3 milijone Slovanov 14 poslancev, za nekaj čez milijon Nemcev pa njih 40. — Tista Beustova „Neue Freue“ tarna zoper Madjare, da se vedejo, kakor bi imele vse druge dežele postati pritikline krone sv. Štefana. „Zukunft“ meni, da utegnejo še drugač zdihovati tisti listi, ki so dvalizem na vse kripnje pospeševali. Okrepljeni „Magyarorszag“ tudi nekako anektira; sega po herviški Reki...

Pri kazališni igri v Bukureštu 11. t. m. v prid upornim Krečanom je bil pričujoč tudi ruski konzul. Greški poslanec Ipsilanti je bil ali ima biti te dni v Berlinu. Tudi ruski generaladjutant Budberg je bil boje undan pri pruskem kralju. — Kandija je skoraj vsa v keršanskih rokah, to pa obilno po ruski pomoči. Turčije je groza rusko-amerikanske zveze in njeni organi svetvajo anglo-francosko itd. nasprotno zvezo. V Jafi v Palestini se je pred nekolikimi mesci nekaj Amerikancev naselilo, in sliši se, da utegnejo še drugi za njimi priti. Pravijo, da so le neki sanjarji ločine „1000letnega kraljestva“ (regni millenarii).

Odpadnika Omer-paša in Langievič, vojvod v zadnjem poljskem uporu, neki na Kandii vodita turško vojsko zoper kristjane. „Danica“ je ob svojem času pisala zoper poljski punt. Zdaj se vidi. Kako nesrečni so tudi nasledki za katoliško vero in poljsko narodnost na Poljskem!

Na Dunaju prične s 1. maj. izhajati po dvakrat na teden ruski časnik „Slavjanska Zarja“, na vse strani namestoval, branil, budil, gojil bode slovensko vzajemnost, medsebojno spoznavanje itd. Želimo, naj bi bil čisto samosvojen in ne le Beustu, ampak tudi Rusu naravnost resnico pravil. —

Francija je od visoke Porte pridobila Maronitom pomilostenje in Jožefu Karamu, njih načelniku v poslednjem uporu, povernitev odvzete lastine. Karam se je podal v Algir, kjer bo zanaprej živel. — V zboru kardinalov je še 15 udov, ki so bili izvoljeni od Gregorija XVI. Odkar so Pij IX nastopili, je umerlo že 78 kardinalov. —

Tisti Persano, ki je leta 1860 brez nevarnosti za svojo kožo papeževo Ankono bombardoval, in zato bil

od Kavurja kaj serčno čislan, pri Visu pa se je v stolp broda „Potapljavca“ (Affondatore) skrival, je sedaj sramotno svoje časti odstavljen in mora tudi pravdne stroške plačati. Tako doseže maševanje grešnika. —

Zastran Luksemburga malo potihuje; Napoleon obeta mir, Bismark molči.

Druzi na Libanu in v Damasku se menda zopet gibljejo. Bog obvari katoličane pred temi zverinami! —

V Gradcu je 13. t. m. umerl sekovski knez in škof Atems.

Na Dunaju je umerl lastnik za Slované delajočega dnevnika „Zukunft.“ Vredništvo naznanja, da dnevnik bode svoj pot nadalje izhajal.

Spreobrnjenje gregorijanskih Armenov k katoliški Cerkvi je na Jutrovem posebno imenitna dogodba. Le-ti so bili v svojem razkolništvu veliki sovražniki svojih bratov, katoliških Armenov. Po bitvi pri Navarinu 1827 so keršanski poročniki Carigrad zapustili in katoliški Armeni so bili brez pomoči. Gregorijanci so jih černili pri sultanu, da so sovražniki turkov in sultan jih je strahovito preganjal. Le samo 10 dni jim je bilo dano za izselitev v Azijo. Nekteri naj bogatejši so bili v ječe potaknjeni in podavljani. Izmed dveh bratov, ki sta imela veliko premoženje, le samo v predmestji Peri 12 hiš, so enega zgrabili in v ječo vergli, drugi je ubežal. Zvé pa begoči, kaj se godi z njegovim bratom, pride na dan in vsemogoče počne, da bi brata rešil. Za nezmerno odkupnino mu Turk obljubi brata. Le s pomočjo prijateljev in sovornikov je premogel toliko denara spraviti in ga jaderno nese v ječo. Turčin denar sprejme in zroči mu za to — mervto truplo njegovega brata. Zadavili so ga bili v ječi. Tako je delal Turk s katoličani. Tisučeri so zapustili Pero in Galato, predmestji v Carigradu, in zajadrali so v Azijo. Veliko jih je konec storilo na morji, drugi so na begu po zimi v snegu mraza in lakote omagali in življenje izdihnili.

V takem nezmernem terpljenju pa vender katoliški armenski narod ni zginil, tamuč še le bolj se je vterdil v veri in narodoljubnosti, ker so vsi čversto skupaj deržali. Ta mali narod kaže, kako močne so ljudstva, ktere se vere terdo deržé. Katoliških Armenov v Carigradu je samo 20.000, pa imajo ondi veliko cerkvá, in sedaj je tudi sedež patrijarhov z Bezumara ob Libanu v Carigradu prestavljen, kteri obsega tudi Armene v Azii, ki jih je 100.000. Čedica, l. 1828 tako neusmiljeno zatirana, se je na trikrat toliko pomnožila, in dosegla je, da so se sedaj njeni tako silo sovražljivi razkolniški bratje z njo sklenili. Globoko vterjena vernost in národnost, ljudstva olikanost, krepost in neomadežanost njegovega duhovstva z moškim značajem mil. gosp. Hasuna na čelu — to je ohranilo in včverstilo narod. Lep zgled tudi Slovincem!

Italijansko. Grof Bosketi je v „Unità cattol.“ misel sprožil, da naj bi se za osemnajststoletnico o ss. Petru in Pavlu letošnjega leta sv. Očetu zročila velikanska spominica vdanosti stoterih laških mést s kacimi denarnimi pripomočki. Ta osnova se je sprejela in razširja se z velikim navdušenjem. Od Snežnikov do Sicilije se zapisujejo Italijani v velikem številu na ta namen; plemstvo se skazuje prav posebno, celo po 100 do 200 frankov na mesec (do rožnika) zagotavljajo. Zatem gre na nižje po 80, 50, 20, 10, 5 frankov pa do vdovinega beliča. Med vpisanimi je modenski vojvoda s 100 napoleoni. To pač očitno priča, da mavtarji na Italijanskem vere ne morejo zatreti, temuč da je le satan najél frajmavrarje, kteri „presejajo Italijane kakor pšenico,“ Peter v osebi Pija IX pa „paterjuje svoje brate.“

Rimsko. 26. svečana so bili prišli sv. Oče péš v „rimski vstav“ (Collegium romanum) in obdani s svojimi

*) Omenjena govorica je tukaj čisto neznana.

častniki si dajo brati določbo zastran 205 japonskih mučenikov (dominikanov, frančiškanov, avguštincev, jezuitov in posvetnih), kateri so od l. 1617 do 1632 preterpeli spričevalsko smert na Japonskem. Vsi ti mučeniki se imajo za zveličane razglasiti v dan vélike slovesnosti 29. rožnika. „Mondov“ dopisnik omenja še pet drugih, ki se imajo ravno ta čas poveljčiti; ti so: Didak Jožef, kapucin iz Kadiksa; Janez iz Lestonaka; Tiln Šentjožefski, alkantarec; Klemen Marija Hofbauer, redemtorist; Alfons iz Orozka, španjolski avguštinec. Pričela se je tudi razprava, da se za blaženo razglasi častita Marija Klotilda, sestra Ludovika XVI in piemonška kraljica. V dotičnih kanoniških spisih je zapisano prerokovanje, ki ga je izrekla o Karlu Albertu in Viktor Emanuelu, namreč: „To dete bode res kakor kralj pričelo, pa slabo dokončalo. Sin njegov bo slabo začel, še hujše dokončal, zakaj umerl bode silne smerti.“ (Katol. list.) K temu pristávimo še, da omenjeni Klemen Marija Hofbauer je Moravec, „Blahovést“ in „Hlas“ z velikim veseljem naznanujeta določilo sv. Očeta, da naj se ta veliki služabnik Božji med blažene prišteje, za katerega čedenje prosi polovica Evrope. K temu pristavlja „Blah.“: Kadar koli se ravna o poblaženji (beatifikaciji) ali posvečenji (kanonizaciji) kacega spoznovalca vere Kristusove, vselej zbor sv. obredov dela z rameno previdnostjo. Nikoli se apostolski stol s takim opravičkom ne peča, dokler škof zadevne škofije ne razsodi cerkvene pravde: če je ranjki živel v sluhu svetosti in junaških čednostih, in če se nekatere čudežne dogodbe njegovi priprošnji pripisujejo? Pisma te sodnje obravnave pošlje škof v Rim zboru ss. obredov s prošnjo, da naj bi se tam pravda ali preiskovanje pričelo (apertio processum). Odsihdob pa se navadno celih deset lét mora čakati, preden se v Rimu prične tako imenovana signatura commissionis. Od dunajskega vikšega škofa je bila cerkvena preiskava zastran življenja Klemena Marije storjena še le leta 1864; iz tega se razodeva posebna milost Pija IX, da se že čez tri leta v Rimu k pričetku te pravde (signatura) seže... Papež sam namreč lastnoročno podpiše (signat) pismo, katero pooblasti zbor ss. obredov, da naj začne sodnjo obravnavo o čednostih in čudežih spoznovalca, katerega poblaženje se želi; to je v Rimu prva stopinja za poblaženje ali beatifikacijo... Od tega časa rimski stol dotičnega spoznovalca, ki je umerl v sluhu svetosti, imenuje častitega služabnika Božjega (venerabilis servus Dei).

Nejevera ni šega med francoskimi vojniki, vjak se ne sramuje katoličan biti, Bog mu je tudi v vojski prvi, in kadar vojskovodja pred kervavim bojem zaupa v Boga, v hrabrost vojakov in v svojo srečo, mu je Bog prvi izmed vsih. Maršal Kanrobert se ni sramoval v senatu svojega verskega prepričanja kar očitno povedati. V neki seji se je bil gosp. Sainte-Beuve potegnil za Renana, rekoč, da je to mož, ki govori iz prepričanja in ima lepe dušne darove; na to so se vzdignili od vsih strani starešini zoper njega in so z začudenjem rekli: Pervikrat se tukaj godi, da se nejevera zagovarja, in poslednjič reče vojak Kanrobert: „Ne spodobi se, da bi v tem zbirališču hvalili njega, ki je božanstvo Jezusovo tajil in postal terdovraten sovražnik vere naših očetov; še vselej se večina Francozov te vere derži. Zastran mene naj presojuje tega pisatelja iz svojega stajališča, kakor je komu drago, jaz pa naravnost in kar določno odbijam vse nauke, ki so v teh (Renanovih) bukvah. pa sem tudi prepričan, da jih tukaj več sedi, ki so mojih misli.“

Iz Ljubljane. G. fajm. v Radolici je v. č. škofijstvo dalo privoljenje za ljudski misijon po č. oo. jezuitih.

Méd in Pelin.

Učenih mož vprašanja in odgovori.

(Posl. M. Turk.)

(Dalje.)

25. Kdaj je lenoba hvale vredna? Odg. Pri kaznovanju. Zato govori neki latinski pesnik, da vladar naj je len, kadar kaznuje in hiter, kadar plačuje. Sit piger ad poenas princeps, ad praemia velox.

26. Čigavo klečanje je nevarno. Odg. Konjsko, kadar človek na konju jezdi. Bere se, da je neki šaljivec tako svojega konja izučil, da je vselej na besedo: Na kolena! pokleknil in na besedo: Po konci! vstal. Ko mu je bil nekdo konja ukradel, teče gospodar, kolikor more, za njim, dokler ne pride tat do reke. Tu gleda skrivaj tátu, ki jezdi čez reko; ko je bil s konjem sredi vode, zavpije gospodar: Na kolena! Konju je bil znan glas njegovega gospodarja in precej uboga; ko se je na te besede tat v vodo zvern timeril in dobro skopal, na besedo: Po konci! priteče konj k svojemu gospodarju.

27. Kaj je na svetu najmočnejše? Odg. Pamet. Ona stavi leve pod jarem, razbija jeklo in vsako rudo; nič ni v naravi tako terdega ali močnega, nič v umetnosti, kar pameti ne bi bilo podložno. Zato dobro pravi Plutarh, da nimamo moči levje, ne hitrosti zajčje, ne jakosti volovske; ali — imamo modrost, imamo božanstveno pamet, s katero nad vsem tem gospodujemo, v svoj prid vse obračamo in delamo z njo, kar koli hočemo.

28. V čem se razloči pametni od norca? Odg. V tem, da te pametni ljubi, ako ga posvariš, norec pa se jezi in mašuje.

29. Kteri učenec je najpametniji? Odg. Pitagora na to ogovarja: Naj pametniji je tisti, ki molči, dokler ni treba govoriti; ki govori le ono, kar dobro vé, ki malo govori, in vedno dela, kar je naj bolje.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. G. Tomaž Mraz, farni oskerbnik v Vinici, je prestopil v erdeljsko belgrajsko škofijo na Sedmograjskem. Umerl je 13. t. m. g. Mat. Erzar, fajm. v Blokah. R. I. P.! Fara je torej razpisana 17. t. m.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz Cerkljan na Gorenskem več oseb: 1 tol. za 1 gold., 2 gl. 77 kr. nov. den. in prosijo blagoslova za dušno ino telesno zdravje in srečno zadnjo uro. — Več oseb 2 gl. 5 kr.; prosijo blagoslov za ljubezen do Boga in bližnjega, pravo spoznanje samih sebe, poterpeljenje v križih in srečno zadnjo uro. — K. V. 2 gl. in prosijo blagoslova za poterpeljivost in vdanost v voljo Božjo. — Iz Lesc: M. Brence 1 tol. za gl. st. d.: Sv. Oče preganjani! sprosime meni in moji deržini nebeški blagoslov za dušo in telo; neka žena 2 dvajsetici: Sv. Oče! sprosime meni in moji deržini, da bi mogli sveto živeti in srečno umreti. Neimenovan fajm. 4 gl. sr. prosijo blagoslova za-se in za ovčice. Neka oseba 1 šmar. tol. za 2 gl. st. den., in prosijo blagoslova za odpušanje grehov in srečno zadnjo uro. Žena 40 kr. z ravno tem namenom. — Nekdo 25 kr. sreb. prosijo blagoslova za zdravje in srečno zadnjo uro. — Loški šolarčki 3 dvajset.: Dajte, sv. Oče, blagoslov — otročičem zmiraj nov! — K. V. 2 gl., želi blagoslov za poterpeljivost in vdanost v voljo Božjo. — M. Ž. 50 kr.: Blagoslovite, sv. Oče naše vodnike!

Popravki. V spis „Cerkve sv. Klemena v Rimu“ se je nekaj pomot vrinilo, n. pr.: v „zraku“ pa je v polokrogu itd., mora biti: „v zadku“... Sv. Klem. je „zdaj“ bazilika, namesto „tedaj“... „Skorej“ pokritim stebriščem, namesto „zgoraj“... Kakor znamenje „revnih“, namesti „vernih.“ Na drugi str. da „Berieto“ nam. „Orvieto“... Razun „liturgične“ v stranski desni kapeli, namesto: „razun v stranski liturgično“ desni kapeli... „Gan“ namesto „Gau.“